Jóváhagyva: 147/2017.(XII.18.) képviselő-testületi határozattal

Készítette: Civisterv Városterv és Építész Iroda – Debrecen, Széchenyi u. 8.

ÁLMOSD

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

A Településképi Arculati Kézikönyv a „településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, továbbá a „településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8.) kormányrendelet alapján készült.

MEGRENDELŐ: ÁLMOSD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
Álmosd honlapcíme: www.almosd.hu
E-mail címe: almosdhivatal@gmail.com
Postacíme: 4285 Álmosd, Fő u. 10.
Telefon: +36 (52)388-035
Polgármester:

Főépítész: Zsemberi István okl. építészmérnök

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:
Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó
Cívisterv Bt. (4025 Debrecen, Széchenyi utca 8.)
Telefon: +36 (52) 531-732
Email: civisterv@civisterv.hu

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:
Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:
A Lechner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával
készült.

Debrecen, 2017. december

CÍVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
4025 Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.

Digitálisan aláírta: Zsemberi István
DN: cn=Zsemberi István, o=Cívisterv Bt., ou, email=istvan.zsemberi@civisterv.hu, c=HU
Dátum: 2018.01.23 18:18:59 +01'00'

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés *5*

2. Álmosd bemutatása *6*

3. Örökségünk *11*

4. Eltérő karakterű településrészek Álmosdon *19*

- *Történeti településrész (lakó- és intézményterületek)*
- *Általános lakó- és intézményterületek*
- *Beépítésre nem szánt területek*

5. Építészeti útmutató *45*
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Telepítés
Színek
Terepalakítás
Kerítések
Kertek
Erkélyek, tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés
Részletek

6. Mai példák *73*

7. Utcák, terek *81*

8. Hirdetések, reklámtáblák *88*

BEVEZETÉS

A településkép védelméről szóló, 2016. évi LXXIV. törvény egyik legfontosabb, gyakorlati megvalósulást segítő eszköze a Településképi Arculati Kézikönyv.

A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készül. Elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait. A kézikönyv meghatározza a település településképi jellemzőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel, a településkép minőségi formálására vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket, beépítési vázlatokat, egyúttal irányt mutat az építtetőknek.

Az arculati kézikönyv egy ezidáig nem létező, újonnan bevezetett szabályozási műfaj. A Kézikönyv hosszú távon jelentősen befolyásolja a település életét, ezért készítésébe bevonásra kerültek a helyi civil szervezetek, lokálpatrióták, a helyi lakosság, hogy érdemi módon szólhassanak bele lakóhelyük arculatának alakításába.

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egységes képének megóvása- vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

ÁLMOSD BEMUTATÁSA

Általános településkép, településkarakter

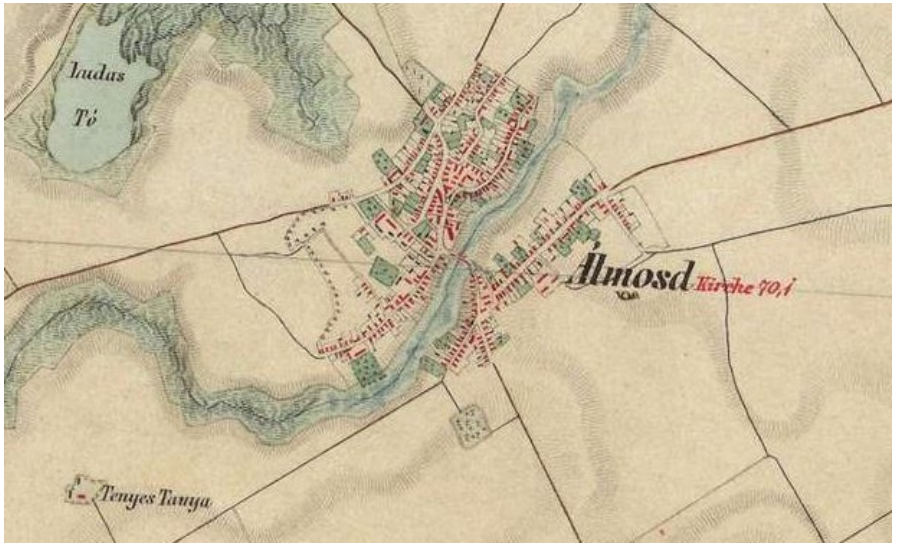
Álmosd Hajdú-Bihar megye keleti peremén, a megyeszékhelytől 34, a legközelebbi várostól, Létavértestől 11 km-re, a 48. számú főútvonal vámospércsi elágazásától 14 km-re, a magyar-román államhatár közvetlen közelében fekszik. Vasútállomása nincs. Megközelítése főként közúton – Vámosprécsig vasúton is – három irányból történhet: Debrecenből a 47. számú főútról letérve Hosszúpályi-Létavértes felé, vagy a 48. számú úton Vámospércsen és Bagaméren keresztül, illetve Debrecen Bánk és Létavértes irányából. A település az Érmelléki löszös hát nevű kistáj északi részén helyezkedik el. A terület alacsony tengerszintfeletti magasságú, hullámos felszínű hordalékkúp-síkság, amely Álmosdtól északra gyenge minőségű, dél-nyírségi homokos lösszel, délre típusos lösszel fedett. A település határában találkozik a Dél-Nyírség homokos és az Erdőspuszták sajátos ligetes tája. A felszínt túlnyomórészt mészlepedékes csernozjom talaj borítja.

Az éghajlat mérsékelten meleg, mérsékelten száraz. Az általában kedvezőtlen talajadottságok ellenére a település elsődleges erőforrása a termőföld. A település határában 50 hektár vízfelületű, turisztikai célokra kiválóan alkalmas mesterséges tó található. Természetes növényzete a Tiszántúli flórajárásba tartozik. Bár a szántóföldek táblái jelentősen megnyírbálták az egykori kiterjedt, természetes növénytakarót, itt-ott még megtalálhatók annak mozaikszerű darabjai, tölgy-kőris-szil ligeterdőkkel ecsetpázsitos sziki rétekkel. A terület megmaradt értékes növény- és állatvilága védelmet élvez.

Álmosd első írásos említése 1261-ből való. A település neve az egykori Álmos (Almus) személynév „d"-képzős változata. Nevét régen többféle változatban is írták: Alumas, Almuz, Almus, Almos formában is. A település az álmosdi Chyre nemzetség ősi fészke és temetkezőhelye volt. 1261-ben V. István király Álmos fia Chyre részére már új adománylevelet ad a településre. Az Álmosdi Chyre család 1554-ig, a család kihaltáig birtokolta Álmosdot.

A település lakossága az 1530-as évek elején áttért a református hitre. Az 1552. évi összeírás szerint Álmosd már viszonylag népes, 23 adózó portával rendelkező település. Az álmosdi Chyre (Csire) család 1554-ben bekövetkezett kihaltával a község – királyi adományozás útján – Tahí Ferenc királyi lovászmester, majd vétel útján Dobó István birtokába jutott.

Álmosd neve Bocskai István fejedelem hajdúinak 1604. október 15-én a település határában, a császári csapatok felett aratott győztes csatája révén került be a köztudatba. Az 1660 és 1692 közötti török megszállás alatt rövid időre elnéptelenedett, majd újranépesült, a XVII. század végétől különböző családok birtokolták a települést. Közülük legjelentősebb a Kölcsey család jelenléte, hiszen a Himnusz költője csecsemőkorát és gyermekkora nagy részét itt töltötte, 1812-1815 között pedig már, mint önálló gazdálkodó ismét Álmosdon telepedett meg. Itt formálódtak ki költői nézetei, a községben 29 kisebb-nagyobb verset írt, amelyből négy nyomtatásban is megjelent. A község közigazgatásilag évszázadokon át Bihar vármegye érmelléki járáshoz, 1876-tól a székelyhídi járáshoz, az 1950. évi közigazgatási átszervezést követően pedig a nagylétai járáshoz tartozott. A település jogállása szerint: Bihar vármegyéhez tartozó község (1773), nagyközség (1882), önálló tanácsú község Hajdú-Bihar megyében (1950), nagyközségi közös tanácsú település Bagamér székhelyközséggel együtt (1973). Önállóságát 1990-ben nyerte vissza.

ÖRÖKSÉGÜNK

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők.

A község szép fekvése, gazdag látnivalói ellenére idegenforgalmi szempontból ma még kevéssé kihasznált, pedig műemléki építészeti öröksége igen jelentős.

A Bocskai utca 1. sz. alatt található a középkori eredetű református templom. A XV. században Chyre Zsigmond prépost csúcsíves stílusú téglatemplomot építtetett, melyre később a református templom ráépült. A mai formáját az 1805-ben, illetve 1822-24 között végzett átépítések után nyerte el. A templomkertet vastag kőfal veszi körül, amely a XVI. században épülhetett. A kertben ismeretlen olasz hadifogoly szobrászművész alkotása, egy világháborús emlékszobor áll.

A szintén műemlék görög katolikus templom 1850-ben épült.

A legjelentősebb látványosság a nagy költőről, Kölcsey Ferencről elnevezett utca 13. számú házának udvarán álló öreg, nádfedeles, agyagtéglából készült, a XVIII. század végén népi klasszicista stílusban épült Kölcsey-kúria, amely hosszú éveken át volt otthona a nemzeti Himnusz halhatatlan költőjének. A műemléki védelem alatt álló Kölcsey-ház ma emlékmúzeum, mely Álmosd leglátogatottabb turisztikai célpontja. A költő lakószobájában irodalmi emlékkiállítása található. További három helyiségben korabeli bútorokkal, használati eszközökkel és egyéb muzeális tárgyakkal berendezett dolgozószoba, az álmosdi csata emlékei, illetve egy XVIII. századi nyitott kéményű konyha látható. Az udvaron áll Kölcsey Ferenc 1975-ben felavatott mellszobra, Márton László műve.

Bocskai-emlékmű

Álmosd neve a magyar történelemben Bocskai István szabadságharca 1604. október 15-i győztes csatájának helyszíneként ismeretes. A Bocskai-szabadságharc nyitányát jelentő összecsapás Barbiano di Belgiojoso kassai főkapitány császári csapatai és Bocskai István hajdúserege között, Álmosd–Diószeg határában zajlott. Bocskai mintegy háromezer, nagyrészt lovas-puskás embere és két kapitánya, Lippai Balázs és Némethi Balázs irányításával megfutamította a Johannes Pezzen vezette, mintegy kétezer gyalogost, hatszáz lovast és kilenc ágyút felvonultató császári sereget, melynek nagy részét megsemmisítették vagy elfogták. A hajdúcsapatok váratlan támadása nyomán a Partium és a Tiszántúl Bocskai kezére került. Álmosd határában, az Almási-tó partján, az egykori csata helyszínén avatták fel a Bocskai István fejedelem által vezetett szabadságharc egyik legmonumentálisabb emlékművét 1996-ban, a község és a Hajdú-városok Szövetsége kezdeményezésére, nagy összefogás eredményeként. A rusztikus, nyolc méter magas főtömbjén Bocskai István lovas domborműve látható, körülötte körben elhelyezett köveken a csata jelenetei elevenednek meg. Az alkotás Győrfi Lajos szobrászművész munkája, melyet helyben készített el.

A Táncsics utca 22. szám alatt található a XIX. század elején, klasszicista stílusban épült, ugyancsak műemlék jellegű Miskolczy-kúria és a hozzátartozó, természeti értékekben rendkívül gazdag védett park, melynek évszázados fái ritkaságnak számítanak. A lucfenyőkben, hársakban és juharfélékben igen gazdag park bejáratát egy csodálatosan szép, soktörzsű vadgesztenyefa őrzi.

A "Névtelen hajdú" szobra

A Bocskai-csata első jelentős küzdelme emlékére a falu központjában, 1934. október 15-én a régi Piac téren országos ünnepség keretében felavatták a „Névtelen hajdú” szobrát. A bronzból öntött, méltóságot, büszkeséget árasztó hatalmas hajdú megtestesítője a maroknyi hajdú vitézek csoportjának, nevét a főalakról kapta. Nagy Sándor János, a debreceni Dóczi Gimnázium rajztanárának alkotása.

Turisztikai látványosság a Rákóczi utca 2. szám alatt található kovácsműhely. A múzeumi kiállítóhelyen Mucsi Mihály kovácsmester XIX-XX. század fordulójából származó, eredeti formájában megőrzött műhelye tekinthető meg.

Joseph Kádár magyar származású Párizsban élő festőművész, aki gyermekként és felnőtt ifjúként sok időt töltött itt, két múzeum magalapításával is gazdagította Álmosd nevezetességeit. Létrehozta a Joseph Kádár Múzeumot, melyben saját képei kerültek kiállításra; illetve Judit Nemes szintén Franciaországban élő magyar művésznő segítségével a Post Mail Art Múzeumot (Kölcsey u. 26.). Itt postai küldeményeket, művészi, érdekes és egyedi levelező és képeslapokat, bélyegeket mutatnak be.

A klasszicista jellegű homlokzati díszítésű régi Fényes-kúriát, Bocskai utca 14.) a Chernel József kezdeményezésére létesült Kisdedóvó és Koldusápoló Intézetté alakították át 1860-ban.

Az egykori Nagy utcán, a mai Arany János utca 15. sz. alatt áll az egykor számos jeles esemény színteréül szolgáló Fráter-udvarház.

1876-ban épült a mai Kölcsey utca 20. szám alatt, hatalmas parkban található Dralevszky-Horváth-kúria.

Feltehetően kétszáz évesnél idősebb a Kölcsey utca 18. szám alatt található, erősen megcsonkított, L alakú egykori nemesi, Selmeczy-Bojtor-kúria.

1808-ban épült a Rákóczi (régen Székelyhídi) utcán az egykori Bay-kúria.

A hajdani gazdag portákon nagyméretű magtárak is épültek. Ilyet találunk ma is a Fő utca 6. szám alatt az egykori Balkó-kúria részeként.

Álmosd településszerkezetét, építészeti karakterét a tájföldrajzi adottságok mellett döntően meghatározta társadalmának kisnemesi jellege. A községet a közepén lévő nádas, mocsaras terület két részre osztja, melyen a Gátnak nevezett út vezet át, az köti össze a falu két részét. Bár az 1880-as években az Alsó Nyírvíz Szabályozó Társulat által kiépíttetett kanális a nádas mocsaras rész vizének levezetésére jött létre, eredeti funkcióját nem sikerült betölteni. A napjainkig részben megmaradt, a falut átszelő mocsaras, nádas rész volt a hátsó erődítménye, illetve védelmi vonala a templom és lelkészlak előtt épített magas kőerődítménynek, mint a nagyváradi vár külső védelmi elemének. Más feltételezések szerint a templomok erődszerű kőfallal való körülvétele a reformáció védelmére szolgált, hiszen csak a református templomokhoz épültek ilyenek, mint az a bihari Álmosd mellett a hajdúvárosok (Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló) építészetében tapasztalható.

Álmosdon, a ma Bagaméri-érnek nevezett patak mentén kiemelkedő földháton magasodik az erődített templom kitűnő rálátással a hídra. Ettől a központtól két oldalra nyúlik el a lakóterület, a patak mentén, s a későbbi fejlődés eredménye a párhuzamos utcák megjelenése, a patakon túli megülés. Az álmosdi népnyelv mindmáig megkülönbözteti a falu két települési egységét Magyarfalu és Oláhfalu néven.

Álmosdon a telkek általában téglalap alakúak. A régi kúriák kertes, fás előrésszel, általában keresztben, az utcafonttól beljebb helyezkednek el, a parasztporták házai a telek hosszában. Az 1910. évi felmérés szerint a település 2136 főnyi lakossága 417 lakóházban élt. Közülük csupán 21 épült kőből vagy téglából, s mindössze 34 háznak tettek kő vagy tégla fundamentumot a vályogból vagy sárból készült falazata alá. A lakóházak túlnyomó többségének alapozása, fala is vályogból vagy sárból épült. A tetőzet közel háromnegyede náddal vagy zsúppal fedett, 75 ház cserép- vagy bádogtetőt viselt, 35 zsindelyt.

Még 1960-ban is zsindellyel, náddal, illetőleg zsúppal fedett a házak 37,4 százaléka, 369 viszont már cseréppel. Az 1940-es 1950-es években épült álmosdi házak, nyári konyhák még hagyományos módon és stílusban épültek.

A régi kúriák tetőszerkezete erős szeküléses gerendázatú, az egyszerűbb házaké falakon nyugvó sár és keresztgerendákba beépített kokasülővel összekapcsolt, szarufás tetőzetű. A mennyezet deszkázott, mestergerendás a kúriák egy részében is. Később fehérre meszelték.

Az egykori Magyarfalu és Oláhafalu portái, házai között csupán a vagyoni helyzetből eredő különbségek hatása érvényesült. Lévén az Oláhfalu lakói zömében zsellérek, jóval szegényebbek, így itt egyszerűbb, szerényebb házak épültek. A régi álmosdi házak jelentős része tornáccal épült. Az oldaltornác mellett előtornácos változatok is előfordultak. A XX. század első harmadáig a nyílt padka és a zárt tüzelésű boglyakemence együttes használata volt a jellemző. Később a padkákat a falba rakott spórral, vas tűzhellyel helyettesítették. A pitvarban és a konyhában a főzéshez használatos eszközöket tartották a falba vert szegeken, falba beépített polcokon. Mozgatható bútor nem is igen volt itt. A pitvarból a háromosztatú házaknál balra is, jobbra is egy-egy szoba nyílt, vagy ahogy Álmosdon is nevezték: a kisház és nagyház. A lakások beosztása, elrendezése még a XX. század közepén is hagyományosnak mondható sok házban. Az álmosdi portákon a gazdasági épületek elhelyezésére még napjainkban is számos olyan példát találunk, hogy a lábon álló, lécvázas, cseréppel fedett góré és alatta a tyúkól, valamint a góréhoz csatlakozó disznóól gyakran az utcafronton, mintegy kifelé kerítésként szolgál. A kerítésben elhelyezett ólasgóré jellegzetes gazdasági építmény ezen a vidéken. Az udvarokban gyakran találni eperfát, még a selyemhernyó-tenyésztés idejében terjedt el igazán. A házak előtt vagy az oldalkertben szinte elmaradhatatlan a gondozott virágoskert, ahol a parasztkertek virágai mellett nemritkán azoktól idegen növényeket is találunk, melyeket a hajdani nemesektől, udvarházakból szereztek. A portákat elöl a deszkakerítés mellett ma már gyakran drótkerítés keríti, s mutatóba maradt még néhány a régi jellegzetes fedeles kiskapukból is. Az ugyancsak hagyományosnak mondható kőlábas kapukból is találunk jó pár példányt a módosabb porták, kúriák, polgári házak előtt. Ma már csak belső kerítések gyanánt lelhető fel a sövényből, tüskéből, napraforgókóróból épült változat. Régen a kuriális telkek előtt az utca felől sem volt ritka a garáda, amit tövissel és szalmával igazítottak meg időnként.

A település rangos házai alatt napjainkban is számos, hatalmas méretű téglapincét találunk. Hatalmas pincerendszer húzódik meg a fő utca végén, a volt ÁFÉSZ épülete alatt is, amely a jobbágyvilágban dézsmaház, majd később a kaszárnya része volt. Ez a hagyomány szerint a török időkből maradt pincerendszer része, úgy tudják, alágazásai behálózták az akkori falut.

Álmosd község – Előkertek vizsgálata

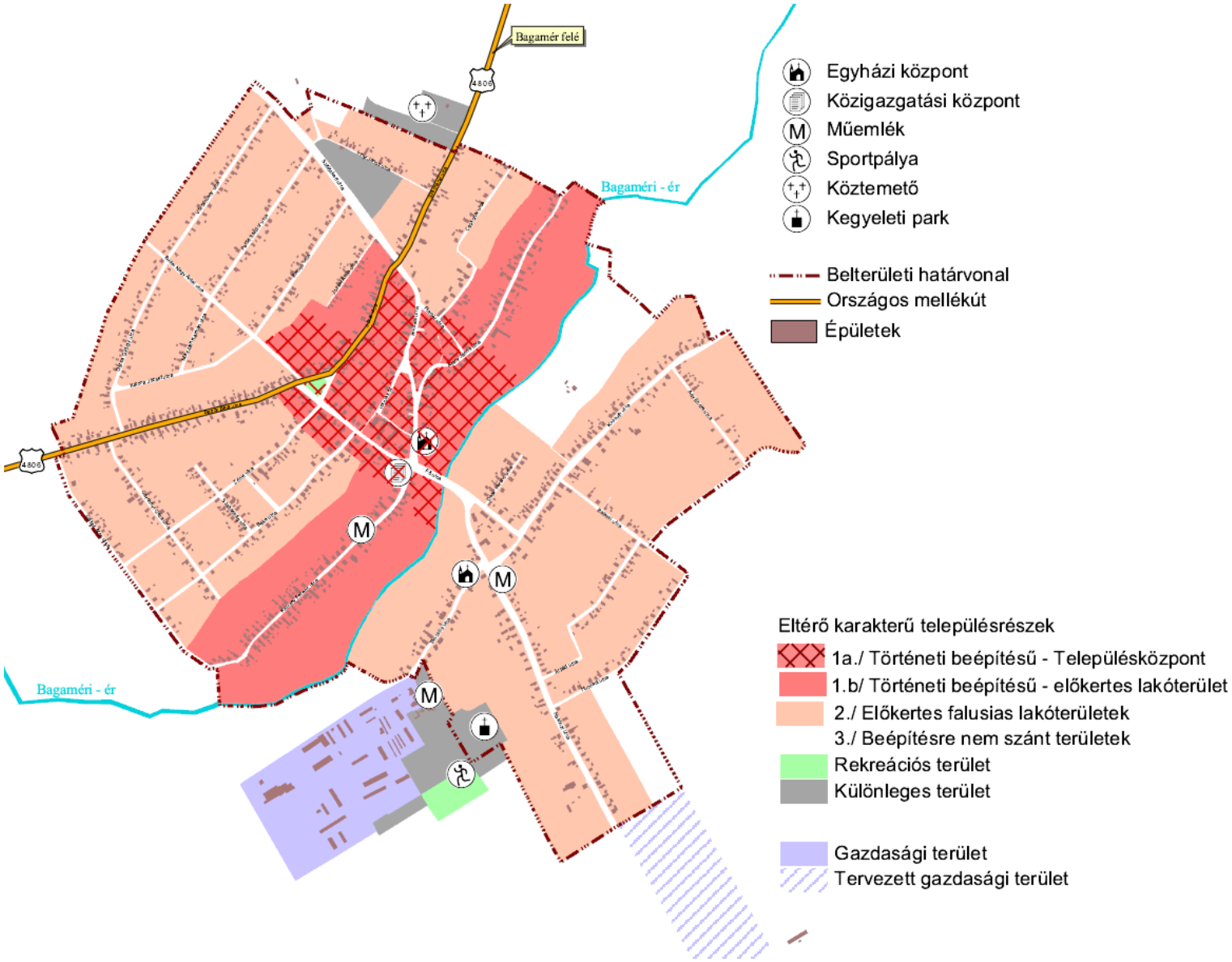
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

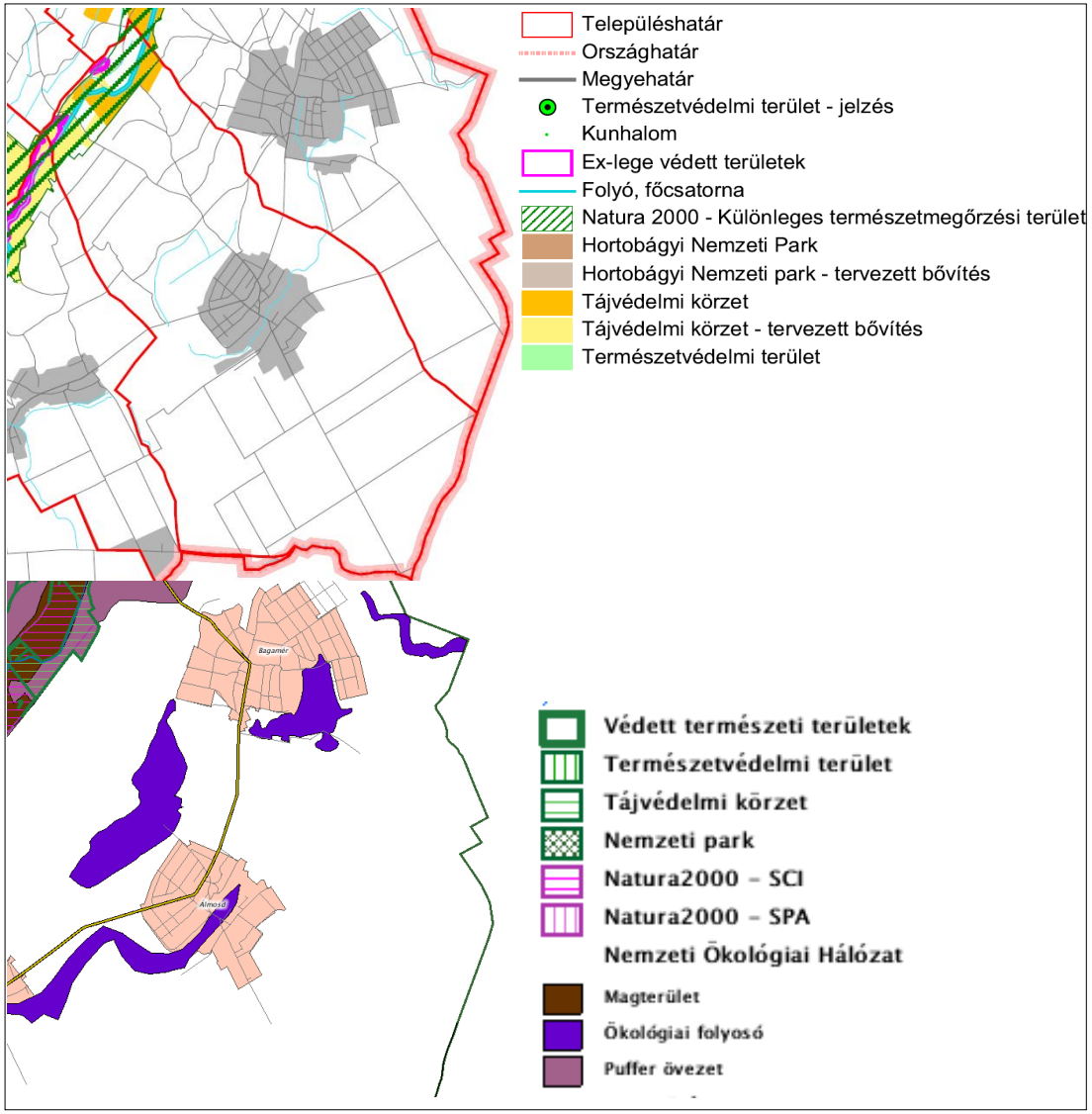
Eltérő karakterű településrészek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával.

Az eltérő sajátosságú településrészek lehatárolásakor, külön karakterű területként kerültek lehatárolásra Álmosd belterületének azon részei, ahol a településképet nem csak az előkertes beépítés jellemzi, hanem még megtalálhatóak, az utcavonalon álló épületek (lakóházak, közösségi épületek, melléképületek, terménytárolók/ górék is.)

A történeti településrészen belül, a településképi karaktert figyelembe véve, a településközpont (1a) és a történeti beépítésű területek külső lakóterületei (1b) is megkülönböztetésre kerültek.

Az előkertes, falusias lakóterületek, az épületek, kerítések megjelenését tekintve, ugyancsak őriznek hagyományos építészeti, utcaképi értékeket, de szinte teljes egészében előkertes a beépítés.

Álmosd község – Természeti értékek vizsgálata

1./ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

a./ településközpont

A történeti településrész valójában két településkép jellemzővel bíró részből áll. Az egyik a település központja, amely a belterület súlypontjában helyezkedik el. Vámospércs irányából érkezve, nagy lombkoronájú fák tűnnek fel, a központ kezdetét jelentő téren. Ettől a parktól kezdődik a település központja. Az intézmények a Fő utca és a Bocskai utca mellett helyezkednek el. A Bocskai utca mentén, utcavonalon álló, nagyobb tömegű épületek találhatóak.
A Fő utca északi oldalán elhelyezkedő park ellenpontja, az utca déli végénél lévő, műemléki védettségű templom, erődszerű, falazott kerítésével, a településkép egyik jellegzetessége.

Bocskai utca

A Bocskai utcán tovább haladva, az egykori Kisdedóvó és Koldusápoló intézet impozáns épülete tűnik fel, ami a település egyik meghatározó épülete. A településközpontot az utcavonalon álló, utcavonallal párhuzamos tetőgerincű épületek és az előkertes épületek keveredése jellemzi. A kerítések jellemzően falazott lábazattal és markáns falazott oszlopokkal, kapu pillérekkel készültek.

Bocskai utca

Jókai Mór utca

Az utcai kerítések a meghatározó, nagyobb tömegű, utcavonalon álló épületek esetében tömörek, máshol áttört kerítésmezők készültek.
A településközpontban lévő park körül, alacsonyabb, áttört kerítés készült, de emiatt igazi, közösséget vonzó jellege nincs, emiatt tervezik a kerítés megszüntetését.

Fő utca, főtér

Fő utca

1./ TÖRTÉNETI BEÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

b./ külső lakóterületek

A történeti beépítésű településrész, arculatában abban tér el a településközponttól, hogy hiányoznak a nagyobb tömegű, utcavonalon álló épületek. Abban azonban megegyezik, hogy vegyesen találhatóak utcavonalon álló és kis előkerttel elhelyezett lakóépületek. Gyakoriak az utcára merőleges nyeregtetős épületek, kis kontyolással, vagy kontyolás nélkül, de az utcával párhuzamos tetőgerincű épületek is előfordulnak.

Csokonai utca
Arany János utca

A Kölcsey utca, a település kiemelten fontos utcája, hiszen itt található Kölcsey Ferenc szülőháza, amely műemléki védelem alatt áll. Az utca talán az egyik legszebb példája, a történeti beépítésnek. Több utcavonalon álló, utcával párhuzamos tetőgerincű- nyeregtetővel fedett, mindkét oldalon kontyolt tetejű lakóépület, és utcavonalon elhelyezett tároló épület, góré található meg, még ma is. Utcára merőleges tetőgerincű, nyeregtetős, teljes, vagy részleges kontyolású lakóházak színesítik az utcaképet, melyek ugyancsak a településképi karakter részét képezik.

Kölcsey utca

A Kölcsey utca, jól mutatja, hogy a településképet a változatos tetőformák alakítják, de az épületek tömeg, a párkánymagasságok közel azonosak. Szinte mindenütt a sárgásvörös cserépfedés az egyeduralkodó, kivéve a kivételesen még megmarad nádfedésű épületeket. A településkép értékét jelentik az udvari pincék, jellegzetes dombjaival, és falazott bejárataival.

Kölcsey utca, megkapóan szép része, ahol az enyhén emelkedő dombon és kanyarodó követik egymást, a kis előkerttel elhelyezett, egyszerű és mégis változatos tetőformájú és homlokzati kialakítású lakóépületek. Az utcára néző homlokzat előtt, mindig áttört kerítésmező készült.

Különleges, és egyedi színfoltjai a település utcaképének, az emelt utcai párkányzatú, négyzet formájú oromfalak, két oldalon, kéményszerűen kiemelkedő sarokbástyáival. Legnagyobb számban Álmosdon található meg, a mai napig is, az ilyen homlokzati kialakítású épületek. Sajnos többük, már igen rossz állapotban van.

2./ ELŐKERTES FALUSIAS LAKÓTERÜLETEK

Az eltérő sajátosságú településrészek lehatárolásakor, külön karakterű területként kerültek lehatárolásra Álmosd belterületének azon részei, ahol a beépítés szinte teljes egészében előkertes.

A bemutatott utcaképeket, épületeket nézve, időnként ugyanolyan karakterű területet érzékelünk, mint a történeti beépítésű településrészen. A különbség leginkább az utcavonalon álló épületek hiányában mutatkozik meg.

Az Álmosdi éren túli településrész egyik meghatározó karakterű utcája, a Táncsics utca, ahol a görög katolikus templom és épült, valamint ahol az utca végén található a műemléki védettségű Miskolczy-kúria. Utóbbi sajnos elhanyagolt állapot van, várva új tulajdonosát, aki remélhetőleg új funkcióval tölti meg, és felújítja az épületet.

Bocskai utca
Fő utca
Dózsa György utca
Petőfi Sándor utca

Kossuth utca

Az előkertes beépítésű lakóterületek másik bemutatott példája, ugyancsak az Álmosdi ér túloldalán található. Itt az utcára merőleges tetőgerincű, oromfalas épületek dominálnak az utcaképben, esetenként kis kontyolással kialakítva. Az alsó képen bemutatott ikerház szép példája, az utca hagyományos léptékrendjéhez jól illeszkedő építészeti megoldásnak is. Itt az utcaképben már nagyobb arányban jelennek meg, a szürke palatetős házak, de az igazi helyi jellegzetességű harmóniát az azonos anyagú és színű sárgásvörös cserépfedések jelentik.

Az előkertes beépítésű utcákat is jellemzi, az épületek közel azonos homlokzat magassága, a tetőformák változatossága, és a harmóniában lévő, egységes anyag és színhasználat. Itt is megtalálhatóak, a helyi jellegzetességnek is mondható négyzetes oromfalú, sarokbástyákkal díszített épületek. Hiányoznak az utcaképből az utcavonalon álló épületek, és nagyobb számban fordulnak elő sátortetős épületek. A kerítések tömör, csak utcai homlokzat előtt áttört típusa itt is előfordul az utcaképben, de a teljesen áttört kerítések nagyobb számban találhatóak meg itt.

Szabadság utca

Bartók Béla utca

3./ BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A település az Érmelléki löszös hát nevű kistáj északi részén helyezkedik el. A terület alacsony tengerszintfeletti magasságú, hullámos felszínű hordalékkúp-síkság, amely Álmosdtól északra gyenge minőségű, dél-nyírségi homokos lösszel, délre típusos lösszel fedett. A település határában találkozik a Dél-Nyírség homokos és az Erdőspuszták sajátos ligetes tája.

A Debrecentől keletre-délkeletre eső, Erdőspuszták néven is emlegetett területen, ahol a változások ellenére a természeti táj sokat megőrzött eredeti, ősi képéből, 1988-ban létrehozták a Hajdúsági Tájvédelmi Körzetet. A hivatalos elnevezés megtévesztő, hiszen itt valójában a Hajdúság mellett a Nyírség, a déli részeken a bihari táj elemei keverednek.

A Hajdúsági Tájvédelmi Körzet jellegzetes része az Álmosd és Bagamér határát északról dél felé átszelő úgynevezett Kék-Kálló vagy II. számú főfolyás, amelynek völgyében szinte minden jellegzetes nyírségi élőhelyet megtalálunk a nevezetes Daru-hegyek (vagy Malom-gát) homokbuckáitól s a Kokadig elnyúló Daru-lápok nyírvízlaposaitól a különlegességnek számító ezüsthársas tölgyesig, amely egy meredek buckaoldalt borít. A területhez közel, de már Vámospércs határában él az a néhány kis homoki tölgyes folt, amelyek utolsó hírmondói a térség ilyen típusú erdőségeinek.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egységes képének megóvása- vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

E fejezetben a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások találhatók. A szép fogalma ugyan relatív, mégis meghatározható a közösség által általánosan elfogadott esztétikai szint, ami a települési környezet általánosan elfogadott, jellemző értékeihez való igazodást tekinti mércének.

Ha külföldön járunk, és szívünkhöz közelinek érzünk egy települést, a maga egységes megjelenésével, hangulatával, hiába építünk az ott látottal azonos (pl. mediterrán vagy alpesi) házat a saját településünkön, nem éled fel az ott tapasztalt otthonosság érzése. Ezt úgy érhetjük el, ha saját települési környezetünk értékeihez, hagyományaihoz illeszkedő házat- otthont építünk.

A település egyes (általában történeti) részei rendelkeznek ezekkel az értékekkel, de ha nincsenek ilyenek, nekünk (a közösségnek) kell azokat megteremteni.

Az építészeti útmutató az egyes, jellegzetes településrészek arculatához való illeszkedésben kíván segítségül szolgálni, bemutatva a településképbe illeszkedő sajátosságokat, és azokat is, melyek a környezettől való bántó eltérést jelentenek és ezért nem ajánlottak.

1./ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

/ajánlások/

TELEPÍTÉS:

A telkek beépítése jellemzően oldalhatáron álló. épületek meghatározó többsége nem ténylegesen oldalhatáron áll, hanem az oldalhatártól 1-1,5 mé „csurgó távolságra". A történeti településrészen épületek egy része utcavonalon áll, vagy előtte csak (1,5 m, legfeljebb 3,0 m mélységű) előkertet alakítottak csak ki.

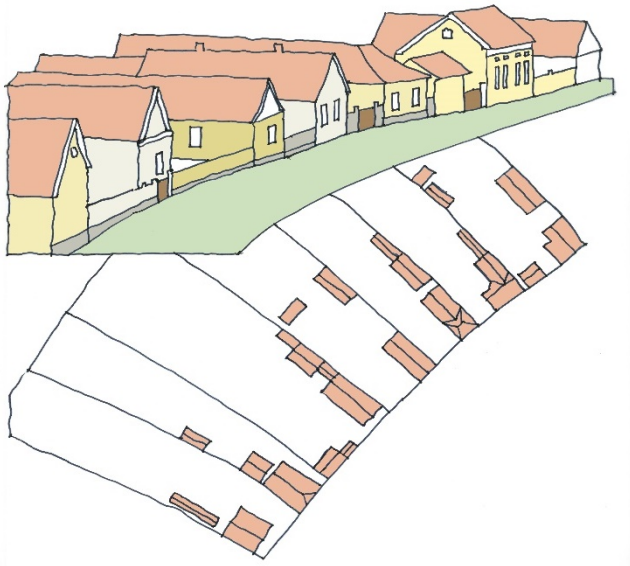
A jogszabályi fogalom használat szerint a beépítés módja oldalhatáron álló, előkert nélküli, ugyanis az építési hely (a teleknek az a része, ahol épületet el lehet helyezni) az utcavonalhoz csatlakozik. A köznapi szóhasználat szerint az épületek elhelyezése előkert nélküli- illetve kismélységű előkertes beépítés. Az izgalmas és jellegzetes utcaképet az alábbi telekbeépítések változatossága adja:

- Utcavonalon álló épület és utcavonalon elhelyezett nyári konyha, vagy tároló épület, góré.
  Az utcavonalon álló épületek és a tömör kerítés anyagában, színezésében, építészeti kialakításá ban egy egységet alkot.
- Kis előkerttel elhelyezett lakóépület, gyakran utca vonalra kihelyezett tároló épülettel, góréval, áttöı kerítésmezőkkel.
- Kis előkerttel elhelyezett lakóépület, jellegzetes kerítéssel. (Nagyobbrészt tömör kerítésmezők és kapu, az utca homlokzat ablakos része előtt áttört, általában kovácsoltvas kerítés mezőkkel. A kerítés gyalogos kapuja fölött díszített áthidalóval.

Tekintettel arra, hogy az épületek előtt vagy nincs, vagy csak kis előkert található, a széles utcákon, az épületek előtti közterület került soki esetben parkosításra, ahol az épület előtt, hagyományosan pad is elhelyezésre került.

A kerítések felújításakor zavaró megoldásnak számít, ha az utcai ablakok előtt is zárttá alakítják a kerítést.

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA

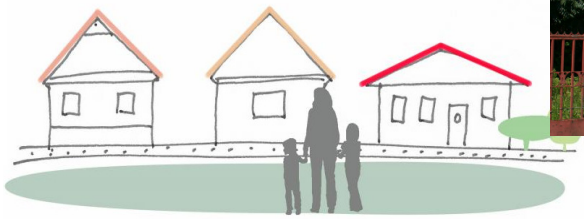
A történeti településrészen a földszintes épületek a meghatározóak. Ezenbelül, az utcai homlokzatmagas-ság, a településközpontban viszonylag tág határok 3,0- 5,0 méter) között mozog, hiszen utcával párhu-zamos tetőgerincű, kiemelt padlómagasságú- nagy elmagasságú- emelt párkányzatú polgárházak, ut-cára merőleges tetőgerincű- tornácos paraszthá̀zak és utcavonalon álló – utcával párhuzamos tetőgerincű tároló épületek, nyári konyhák, vegyesen alkotják a jel-legzetes utcaképet. A központon kívüli területeken, a nagyobb tömegű és párkánymagasságú épületek nem jellemzőek, így ott a párkánymagasságok kisebb hatá-k között helyezkednek el.

z emeletes épület, vagy az utcai oromfalban kialakí-tt, emeleti szintként megjelenő nyílászárók zavaróak utcaképben.

Az utcaképet vegyesen alkotják utcára merőleges te-tőgerincű, oromfalas, utcára merőleges tetőgerincű-teljes- vagy kis kontyolású és utcával párhuzamos te-tőgerincű épületek. Ezek változatossága, és a helyen-ként több azonos tetőformából adódó egyöntetűség adja az utcakép sajátos hangulatát.

ETŐHAJLÁSSZÖG

Az épületek magas tetővel létesültek, a lapostetős épület idegen a hagyományos településképben. Az al-pesi- meredek tető és a mediterrán kis hajlású tető ugyancsak idegen a település képétől. Ajánlott a 35-45 fok közötti hajlásszögű tetőidomok alkalmazása.

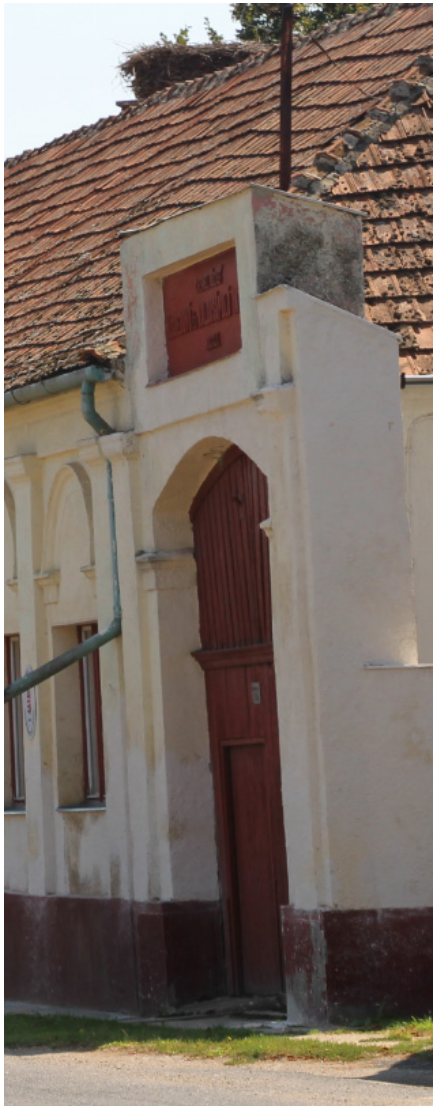

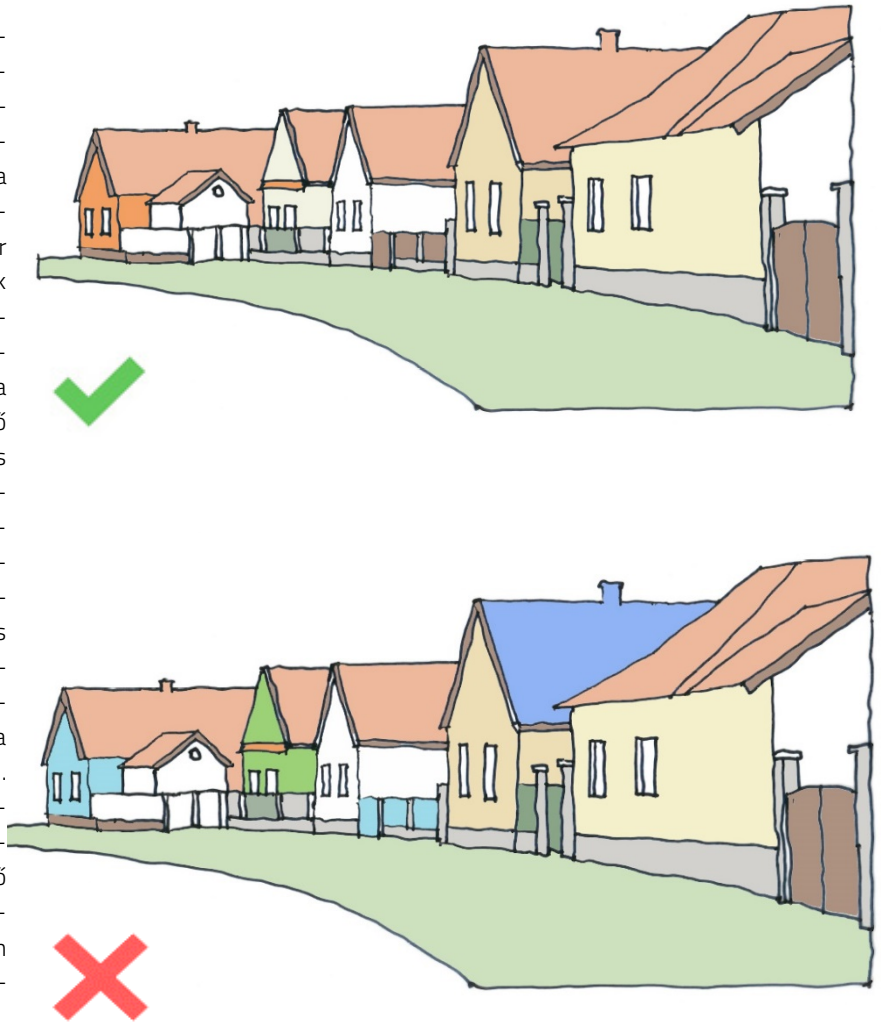

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

ÁLMOSD településképében a natúr, sárgásvörös cserépfedés az egyeduralkodó, amit a lakóépületek és melléképületek fedésénél egységes alkalmaztak és alkalmaznak. Néhány kivételt, a szürke palafedés, illetve kivételesen a nádfedés jelent. A szürke palatetős épületekhez tartozó melléképületek esetében, sokszor szürke hullámpala fedést alkalmaztak, de ezek használatát javasolt a jövőben elkerülni. A hagyományos azbeszt adalékú palafedés alkalmazása már egyébként sem megengedett, a természetes pala pedig drágább tetőfedő anyag. Néhány újabb keletű épületfelújítás esetén cserép mintázatú fémlemez fedést alkalmaztak, ami abban az esetben még elfogadható megoldásnak számít, ha színe a cserépfedéssel azonos, és felülete nem fénylő. Lehetőség szerint azonban, javasolt a hagyományos cserépfedést alkalmazni. Az épületek homlokzatában a fehér, a sárga, drapp színek a meghatározóak, melyeket változatosabbá tesz a rózsaszín, és a halvány vörös/ téglavörös szín. Ez utóbbi színeket az oromfalak és homlokzatok díszítésénél is gyakran alkalmaznak. A hideg színek (kék, zöld) vakolat színeként történő alkalmazása nem javasolt, mert idegen a hagyományos utcaképtől. A szürkészöld szín azonban, a kerítések, kapuk esetében hagyományosnak számít.

Az utcaképben idegen hatást keltenek fehér- sárga- vörös árnyalattól eltérő színű homloktok, a cserép színtől eltérő tetőfedések, különösen a zöld és kék színűek.

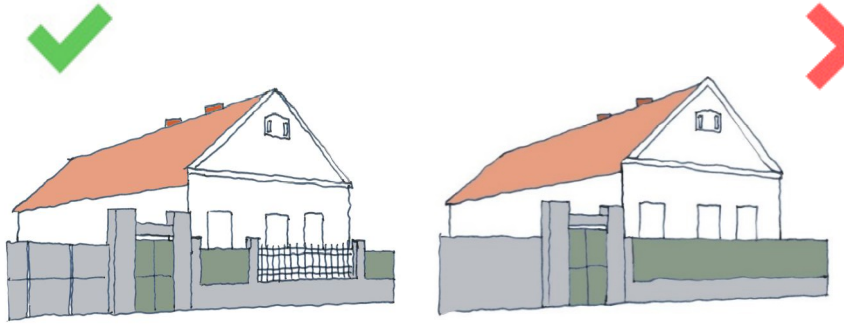

KERÍTÉSEK:
A történeti településrészen a kerítések változatos formája fordul elő. A településközpontban nagyobb arányban fordulnak elő épített jellegű, markáns- falazott oszlopokkal tagolt kerítések, vakoltan, vagy vakolatlanul.

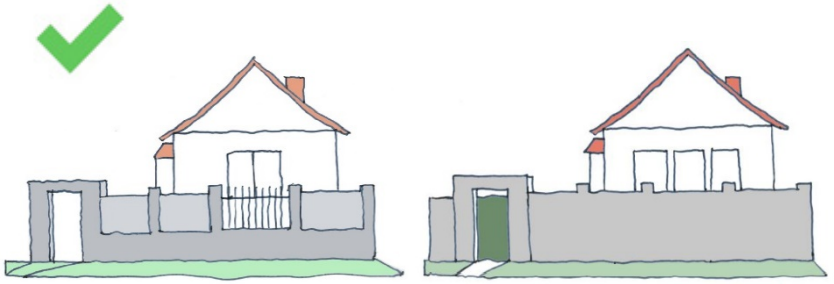
A központon kívüli utcákban nagyobb arányban építettek teljes telekszélességben áttört kerítéseket. Mindig lábazattal és oszlopokkal tagoltan. Gyakori az előregyártott, finoman díszített betonoszlop és beton lábazattal készített kerítés. A kovácsoltvas, és még inkább az úgynevezett Haidekker kerítések, melyek hullámosított erős drótfonattal, kovácsoltvas díszítéssel készültek.

Nem nevezhető általánosnak, de még mindig előfordul a településen az egykoron általánosabban jellemző kerítéstípus, amikor az utcafronton tömör kerítés készül, oszlopokkal tagoltan és lábazattal, de a kis előkerttel elhelyezett épület utcai homlokzata előtt, áttört kerítésmező készül.

OROMFALAK KIALAKÍTÁSA:
Az utcaképet az utcával párhuzamos, és utcára merőleges tetőgerincű épületek keveredése, változatos elhelyezése jellemzi. Az utcai oromfalak általában vakoltak, egyszerűen díszítettek, kontyolás nélkül, vagy kiskonttyal készültek. Az oromfal deszka burkolattal történő kialakítása egyáltalán nem jellemző. Helyi jellegzetességnek számít, a magasított párkányú, négyzetes oromfal, két szélén bástyaszerű díszítéssel. Az utcaképben zavaró hatású, ha az oromfalban nagyméretű nyílás, erkély létesül.

Az utcai ablakok előtti kerítésmezők áttörtek, tömörré tételük zavaró hatású.

Különösen zavaró hatású, ha a kerítés lábazat, mezőkre való osztás nélkül készül

Az utcai oromfalban készített nagyméterű nyílás, erkély idegen az utcaképtől.

2./ ELŐKERTES FALUSIAS LAKÓTERÜLETEK

/ajánlások/

Az eltérő sajátosságú településrészek lehatárolásakor, külön karakterű területként kerültek lehatárolásra Álmosd belterületének azon részei, ahol a beépítés szinte teljes egészében előkertes.

A bemutatott utcaképeket, épületeket nézve, időnként ugyanolyan karakterű területet érzékelünk, mint a történeti beépítésű településrészen. A különbség leginkább az utcavonalon álló épületek hiányában mutatkozik meg.

Egységes utcakép létrehozása egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges.
Hátrahúzással megtörik az utca ritmusa.

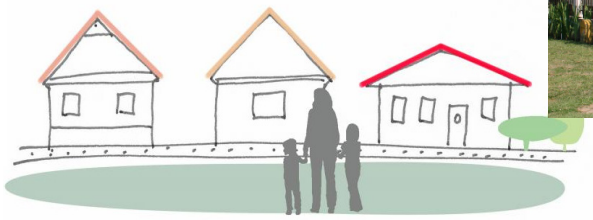

Itt az utcára merőleges tetőgerincű, oromfalas épületek dominálnak az utcaképben, esetenként kis kontyolással kialakítva. Az alsó képen bemutatott ikerház szép példája, az utca hagyományos léptékrendjéhez jól illeszkedő építészeti megoldásnak is. Itt az utcaképben már nagyobb arányban jelennek meg, a szürke palatetős házak, de az igazi helyi jellegzetességű harmóniát az azonos anyagú és színű sárgásvörös cserépfedések jelentik.

Az előkertes beépítésű utcákat is jellemzi, az épületek közel azonos homlokzat magassága, a tetőformák változatossága, és a harmóniában lévő, egységes anyag és színhasználat. Itt is megtalálhatóak, a helyi jellegzetességnek is mondható négyzetes oromfalú, sarokbástyákkal díszített épületek. Hiányoznak az utcaképből az utcavonalon álló épületek, és nagyobb számban fordulnak elő sátortetős épületek. A kerítések tömör, csak utcai homlokzat előtt áttört típusa itt is előfordul az utcaképben, de a teljesen áttört kerítések nagyobb számban találhatóak meg itt.

Az itt megfogalmazható, településkép formálására vonatkozó ajánlások legtöbbje, a történeti településrészen adott ajánlásokkal megegyező.

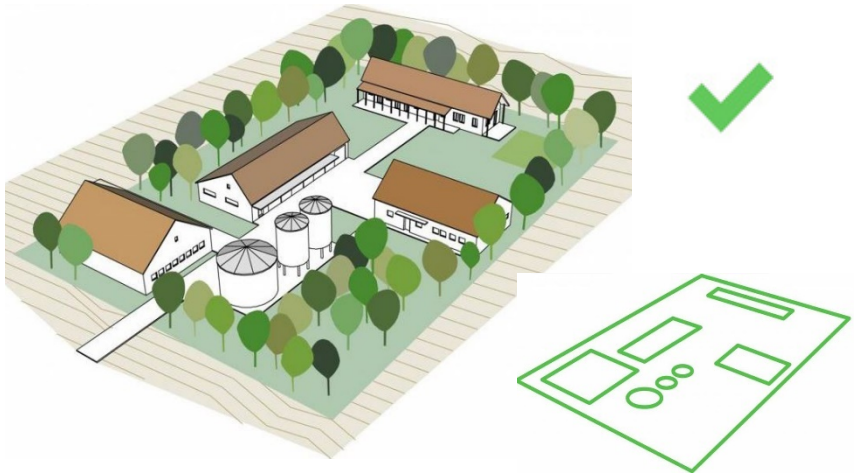

3./ BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

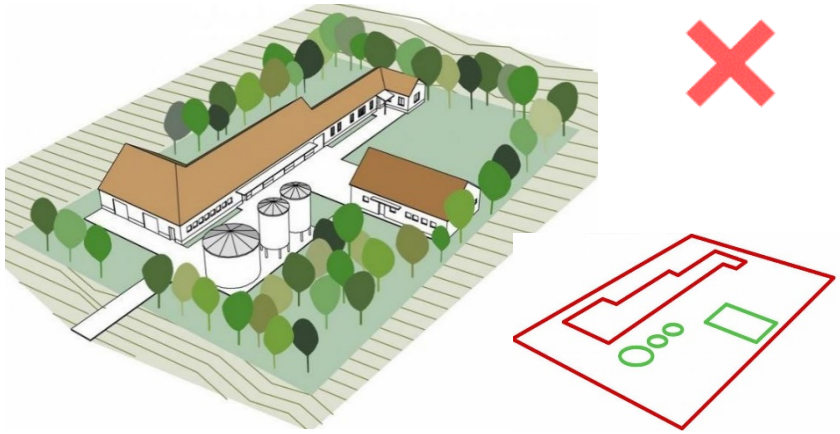
/ajánlások/

A tájképi értékekhez való igazodás érdekében az építmények megjelenésére vonatkozó ajánlások kerültek kidolgozásra:

- Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított, mezőgazdasági építmények helyezhetők el. Az épületek homlokzati képében a fehér, vagy (a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű) homlokzati megjelenés az elvárás. Tájidegen színezés (pl. kék, élénkpiros, stb.), nem alkalmazható. Az épületeket magas tetővel kell kialakítani.
- A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten kell érvényesíteni.

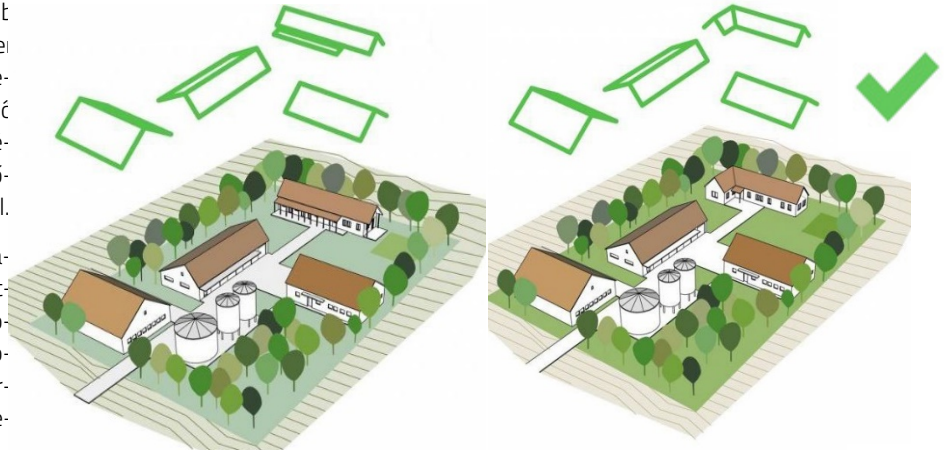

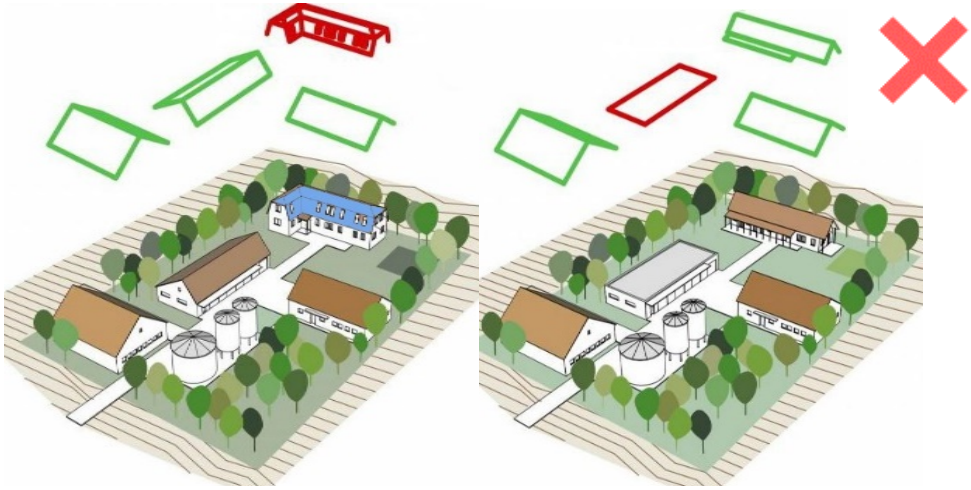

- Az építmények megengedett legnagyobb épületmagassága legfeljebb 8,0 méter lehet, mely alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete nem készülhet tükröződő felülettel.
- Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem helyezhetők el azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

Az egyszerű, nyeregtetős épületek illeszkednek a hagyományos alföldi táj képébe, míg a z eltérő hajlásszögű- összetett tetőfelületek (pl. mansard tető), a lapos tető, idegenül hatnak. A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományos eltérő színű tetőfedő anyagok használata.

KERÍTÉSEK

A központon kívüli utcákban nagyobb arányban építettek teljes telekszélességben áttört kerítéseket. Mindig lábazattal és oszlopokkal tagoltan. Gyakori az előregyártott, finoman díszített betonoszlop és beton lábazattal készített kerítés. A kovácsoltvas, és még inkább az úgynevezett Haidekker kerítések, melyek hullámosított erős drótfonattal, kovácsoltvas díszítéssel készültek

A kis előkerttel elhelyezett épületek előtti kerítés az utcai homlokzat előtt, (de az utcai ablakok előtt mindenképpen) áttört kerítés mezővel készült, legtöbbször díszes, kovácsoltvas kivitelben.
Bár az épületek homlokzatában a fehér- sárgás, halvány vörös (ritkábban tégla vörös) színek az egyeduralkodóak, a kapuk, kovácsoltvas kerítések vagy a tömör kerítések deszka változatában színezéseként a zöld és barna színek is megjelennek.
A kerítésben létesülő bejárati ajtók, kapuk, az eredeti deszka- fa kivitel helyett, már fémlemezre cserélődtek.
Ez az anyagváltás abban az esetben illeszkedik a hagyományos utcaképbe, ha színe a fa kapuk megjelenésével azonos. (Nem fénylő, natúr fémlemez hatását kelti.) Fontos, hogy felületi megjelenése (bordázottsága) ugyancsak a deszkából készült „társaikhoz" hasonló, sima felületű- vagy tagolt, esetleg díszített legyen!

Gyakran a kerítés betétek is fémlemezre cserélődnek, ami különösen zavaró hatású, ha egyrészt a kapuk esetében leírt elvárásoknak nem tesz eleget. A fémlemezből készülő kerítések esetében különösen fontos, hogy a kerítések mezőkre való osztottsága, lábazati rész kialakítása maradjon meg. Fontos továbbá, hogy a kerítésmező látható felső (esetleg alsó) éle ne maradjon meg a fémlemez vékonyságában, hanem vastagságot mutató szegéllyel készüljön!

30

Az utcakép jellegzetessége, a kerítés vonalába kiépített góré, tároló épület, mely sokszor a díszes téglakerítéssel, épülettel egy építészeti egységet képezve épült.

KERTEK

A településképben több helyen is hangsúlyosan jelennek meg a hátsó kertek. Egyrészt a település felé közúton érkezve, valamint a mezőgazdasági területek felé vezető dűlő utakról. A hátsó kertek a belterületen közlekedve is több helyen feltárulnak. A kertek hagyományos használata, az ott elhelyezkedő melléképületek, górék cserép fedésű, fehér falú, vagy deszka borítású épületei hozzá tartoznak a település hangulatához, szépségéhez.

A műemléki védettségű református templom a település szinte valamennyi részéről, a kertek felől is feltűnik.

A hátsó kertek a belterületen közlekedve is több helyen feltárulnak. A kertek hagyományos használata, az ott elhelyezkedő melléképületek, gőrék cserép fedésű, fehér falú, vagy deszka borítású épületei hozzá tartoznak a település hangulatához, szépségéhez.

A településkép fontos részét képezik a kertek, azok hagyományos művelése, a tároló épületek, gőrék, és az időszakonként változó, tárolt takarmány is.

A település szélső utcáján épült új gazdálkodó házak nagyobb méretű telken épültek. Kertjük is nagyobb méretű, és rajta keresztül feltárul a településhez csatlakozó táj is.
A településkép fontos részét képezik a kertek, azok hagyományos művelése, a tároló épületek, górék, és az időszakonként változó, tárolt takarmány is.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Álmosdon, a jellemzően földszintes beépítés miatt, az erkély építése nem jellemző, ahol pedig ilyen épült (néhány kivételtől eltekintve) a településképtől idegen építészeti elemként jelenik meg.

A tornácok az utcakép díszeiként jelennek ugyan meg, mégis kevés helyen számítanak hangsúlyos építészeti elemnek, a zárt (tömör) kerítések miatt.
Az 1900-as évek elején oldal tornácokat, a polgárházak esetében gyakran beüvegezték. Általában négyzetes oszlopokkal készültek, fejezetüket ritkábban díszítették.

A mai épületek esetében, inkább fedett teraszokat építenek, melyekre szép példák is találhatók a településen.

AJTÓK, ABLAKOK

A különböző korokban épület házak, eltérő belmagasságúak, így a nyílászárók arányai is másak. A nagyobb belmagasságú épületek estében nyújtott arányú ablakok készültek, több vízszintes osztással. Az új épületek esetében előszeretettel alkalmaznak nagyobb felületű, szélesebb ablakokat, kevesebb osztással. A nagyobb felületű nyílászárok alkalmazásához a jobb hőszigetelésű mutatók is hozzájárulnak. Fontos elv, hogy régi épületek felújításakor, átalakításakor, lehetőség szerint ne változtassuk meg az ablakok arányát és osztásrendjét.
Ha az új épület történeti értékű utcakép része lesz, lehetőség szerint hagyományos arányrendszerű nyílászárók készüljenek. A nyílászárók arányán sokszor az alkalmazott osztásrendszer is javítani tud. A műanyag nyílászárók alkalmazása a fa nyílászárók mellett, ma már elterjedt alternatíva. Fontos azonban a hagyományos színek alkalmazása.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A modern épületek egyszerűbb, letisztultabb homlokzattal készülnek, mégis fontos, hogy a minőséget is képviselő szép részletek, míves felületek is fellelhetőek legyenek az épületen. A településképbe való illeszkedésnek fontos eszköze a megfelelő színek alkalmazása, az épületek homlokzatán, kerítésén.
Az épületek homlokzatán a fehér- sárga- drapp, színek árnyalatai mellet időnként a halvány rózsaszín, a téglavörös szín is megjelenik. Idegenül hatnak az utcaképben a zöldkék, és egyéb hideg színek. A kerítéseken, kapukon, ajtókon és ablakokon gyakran alkalmazzák a barna színárnyalatai mellett, a szürkét, a zöld különböző (nem élénk) színárnyalatait is. A vörös (natúr) téglaburkolat, esetleg a kő burkolat, kiegészítő homlokzat burkoló felületként is dísze lehet az épületnek.

RÉSZLETEK

A régi épületek finom díszítései, nem csak szépek, hanem a szakmai tudást- hozzáértést is sugallják. A modern technológia, a teherbíró anyagok alkalmazása feledtette velünk a csapolások, áthidalók, erősítő szerkezetek szükségességét, melyek, mint részeket, sokszor a díszei is voltak az épületeknek

A statika, a szerkezeteket érő erők ugyanúgy működnek, bár a modern szerkezetek alkalmazásával egyszerűbb és letisztultabb homlokzatú épületek, kerítések készülnek.
Ha modern anyagokat alkalmazunk, de szeretnénk a homlokzaton megjelenő részletekben megőrizni valamit a régi hangulatból, ügyeljünk arra, hogy a valódi szerkezeti- statikai szerepnek megfelelően jelenjenek meg ezek a díszítések.

Egymás mellett nézve a régi és az új építésű, míves építészeti megoldásokat, talán jobban átérezzük annak fontosságát, és megértjük, hogy a jól megmunkált természetes anyagok, a szakmai tudás, az egyszerűség és a finom részletek jól megválasztott aránya mindig időtálló és szép lesz.

MAI PÉLDÁK

Ez a kicsit régebben épült ikerház szép példája annak, hogy megfelelő lépték és tömegarányok megválasztásával, a helyi hagyományokhoz igazodó tetőforma alkalmazásával, ikerház is szépen beilleszthető a településképbe.

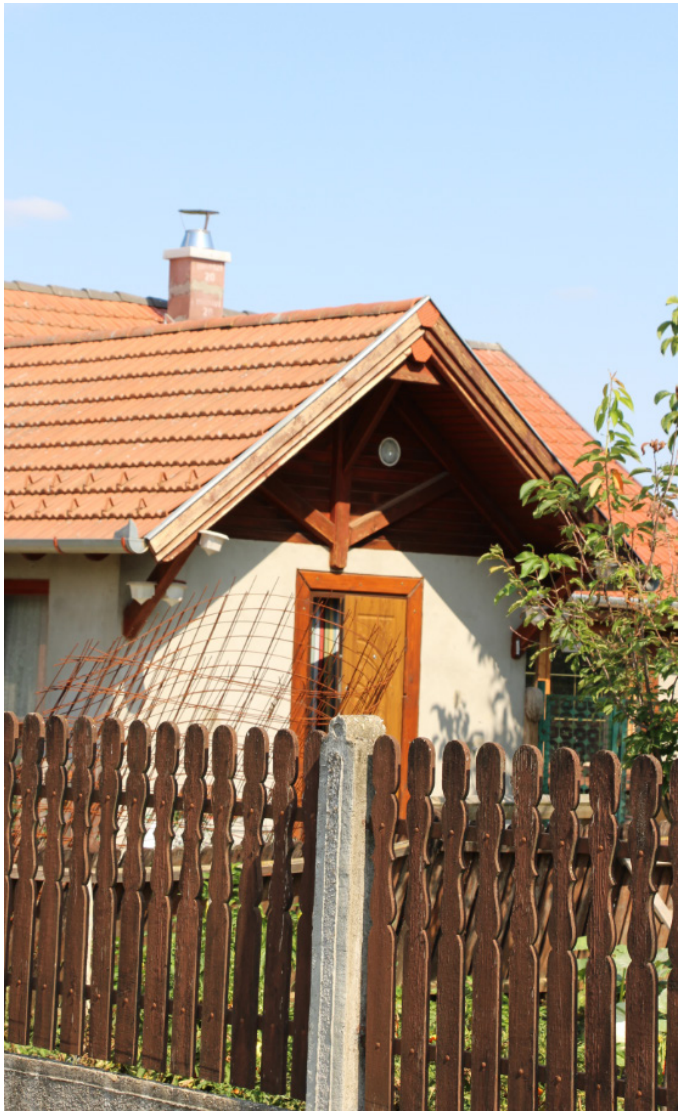

Ez az új épület a településen fellelhető, egyik enyhe dombra illesztve valósult meg. Tekintettel arra, hogy szélesebb telken épült, az épület kicsit nagyobb léptéke nem hat zavaróan az utcaképben. Ugyanez az épülettömeg azonban, egy sűrűbb, szalagtelkes beépítési utcában, két épület között, valószínűleg zavaró hatású lenne.
Az épület igényes anyagválasztása, és a helyben hagyományos színválasztása is megfelelő.

Ez a két mai épületrészlet, az igényes anyagválasztásra, a hagyományos színvilág alkalmazására jó példa.

Megfelelő léptékválasztás jellemzi ezt az épületet, ezét illeszkedik az utcaképbe. Kerítése a hagyományos tömör és áttört kerítésmezőkből álló hagyományokat követi. A terméskő kicsit elüt a helyben megszokott anyagválasztástól, de igényes és szépen megmunkált.

Az épület tömege, tetőidomainak formálása úgy lett megválasztva, hogy az épület jól illeszkedik a környezetébe.
Egyszerű szín és anyaghasználat jellemzi, igényesen megmunkált részletekkel.

Ugyancsak jó példája a történeti településképbe történő megfelelő illeszkedésnek, ez a lakóépület. Itt is az épület jól megválasztott aránya, a tetőfelületek hagyományos léptékrendje, jó megválasztott színvilág, az utcai nyílászárók hagyománytisztelő arányai a „titok nyitja".

Az alsó kis képen látható épület nyílászárói, mint egyfajta hagyományos ablakok jelennek meg az új épületen is.

32

A bemutatott példa, a belső utcákon kialakult szalagtelkek sorában, valószínűleg nem lenne jó példa. A település szélén, széles telken azonban igényesen megépített, jó ízlésű lakóépület, gazdálkodó kerttel.

Hasonló környezeti adottságú az előző képen látható új lakóépület is.

7

UTCÁK, TEREK

ÁLMOSD településképét a széles utcák jellemzik. A történeti településrészen a szabálytalanabb, időnként kiszélesedő, majd keskenyebbé váló utcák, és teresedések az általánosak, míg az újabb telepítésű részeken a szabályosabb vezetésű és szélességű utca a jellemző.
Azok az utcák, ahol az épültek előtti, széles közterület ezt lehetővé tette, fasorok teszik hangulatosabbá az utcát.

A település utcáját kísérő széles csapadékvíz elvezető árok, jó példa arra, hogy a csapadékvíz elvezetése, egy nyitott, gondozott mederben jó megoldás tud lenni. A füvesített rézsűk, a meder szélére telepített növényzet nem csak szép, hanem a környezet klímáját is jelentősen javítani tudja. Az átereszek egységes kialakítása is meghatáró tud lenni az utcaképben.

Az utcák történetileg kialakult képét meghatározza, hogy a lakóépületek jelentős része előkert nélkül, vagy kicsi (1,5- 2,0 méter mélységű) előkerttel épült. Az épületek előtt tömör kerítések és kapuk épültek, és csak az utcai homlokzat ablaki előtt áttört a kerítés. Ebből a sajátosságból adódik, hogy az épületek előtti széles közterület az „igazi" előkertek, ahol jellemzően padot is elhelyeztek.

Az új, mai kor igényei szerint épült lakóépületek szakítottak ugyan a tömör utcai kerítés hagyományával, de az új épülettel egy építészeti egységet képező, igényes kerítések, jól tudnak illeszkedni a hagyományos utcaképbe is.

1604 – 1934.
OKTÓBER 15.

Álmosdra érkezve, így tárul fel a település központja, a hatalmas fákkal benőtt kis park. Festői látványt nyújt az utca két szélső térfala is.

8

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A településen viszonylag kevés, közterületen megjelenő reklámtábla, hirdetés található. Ezek többsége a falun keresztülvezető országos mellékút melletti kereskedelmi szolgáltató vállalkozásokat hirdeti.

IMPRESSZUM

A Településképi Arculati Kézikönyv a „településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, továbbá a „településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8.) kormányrendelet alapján készült.

MEGRENDELŐ: ÁLMOSD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
Álmosd honlapcíme: www.almosd.hu
E-mail címe: almosdhivatal@gmail.com
Postacíme: 4285 Álmosd, Fő u. 10.
Telefon: +36 (52)388-035
Polgármester:

Főépítész: Zsemberi István okl. építészmérnök

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:
Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó
Cívisterv Bt. (4025 Debrecen, Széchenyi utca 8.)
Telefon: +36 (52) 531-732
Email: civisterv@civisterv.hu

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:
Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:
A Lechner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Debrecen, 2017. december